

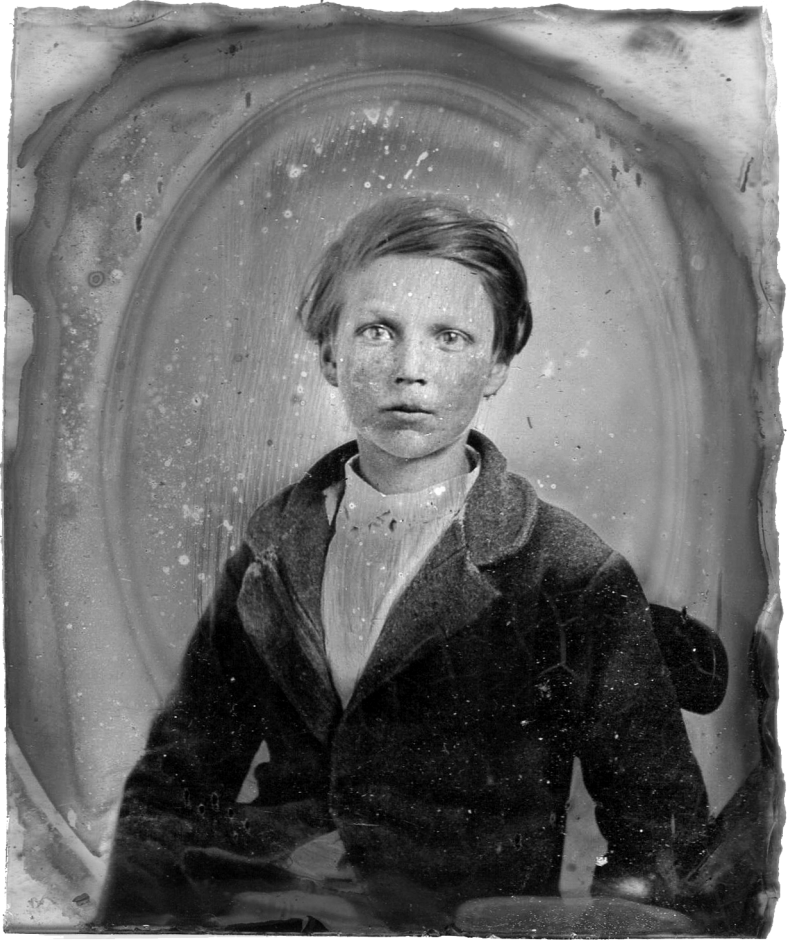
Нашу натуру не можна висловити...
Марго Лівсі, «Єва пересуває меблі»

Прощавай, я мушу їхати
І лишити тебе на тривалий час.
Та хай куди б їхав, повернуся я,
Навіть якщо здолаю десять тисяч миль.

Десять тисяч миль, моє кохання,
Десять тисяч миль чи більше навіть,
І розплавляться гори, пересохнуть моря,
Якщо я не повернуся до тебе.

О, я повернуся, моє кохання,
Побудь зі мною ще трохи, благаю,
Бо якщо я і маю друзів на цій землі,
То мій справжній друг – це ти.

Анонім, «Прощавай»

РОЗДІЛ І

Я полишив Ітаку, щоб його відшукати.
Франсуа Фенелон, «Пригоди Телемаха», 1699

З «Бонвілльського кур'єра», 27 квітня 1858 року:

«Сільський хлопець десяти років, що мешкає неподалік від Бонвілля, нещодавно йшов додому, проминаючи високий дуб, аж раптом розгукалася велика буря. Хлопчик знайшов прихисток під деревом, але за мить у дуб ударила блискавка. Малий упав на землю без ознак життя, одяг на ньому зітлів. Утім того дня доля змилювала над дитиною: батькові, який став свідком події, вдалося оживити сина з допомогою камінних міхів. Хлопчик лишився цілим і неушкодженим, якщо не рахувати своєрідного сувеніра — зображення дерева, викарбованого в нього на спині! Цей "дагеротип блискавки" — один з кількох свідчень, отриманих за останні роки, ще одна дивовижа для науки».

1

Саме моя зустріч із блискавкою надихнула татка присвятити час опануванню мистецтва фотографії, з чого все і почалося.

Татко завжди мав природну цікавість до фотографії, бо був родом із Шотландії, де такі мистецтва процвітають. Оселившись в Огайо, регіоні, що прославився солоними джерелами (з яких і добувають речовину бром, невід'ємний компонент процесу проявлення), він короткий час займався дагеротипами. Але дагеротипія – справа дорога, а доходу приносить мало, і татові бракувало фінансів, щоб продовжувати ці заняття. «Люди не мають грошей на такі делікатні сувеніри», – дійшов він висновку. Саме тому став чоботарем. «Чоботи завжди знадобляться», – примовляв він. Татковою фірмовою моделлю були невисокі чоботи з грубої шкіри, що мали потаємне відділення в підборах, де можна було тримати тютюн чи кишеньковий ніж. Ця схованка мала в його клієнтів чималий попит, тож завдяки замовленням на ці чоботи жили ми вельми добре. Татко працював у комірчині біля сараю, а раз на місяць навантажував віз чоботами, запрягав у нього Мулю, нашого мула, і вирушав до Бонвілля.

Але після того, як блискавка лишила в мене на спині образ дуба, татко знову вирішив звернутися до науки фотографії. Він був переконаний, що зображення на моїй шкірі з'явилося внаслідок тих самих хімічних реакцій,

які відбуваються у фотографії. «Тіло людини, – розповідав татко мені, поки я дивився, як він змішує хімічні речовини, що смерділи тухлими яйцями і яблучним оцтом, – містить ті самі таємничі речовини, що підкоряються тим самим фізичним законам, як і все інше у всесвіті. Якщо зображення збереглося завдяки тому, що на твоє тіло подіяло світло, його так само можна зберегти й на папері». Ось чому тепер його увагу привертала не дагеротипія, а нова форма фотографії: папір занурювали в розчин заліза й солі, і на ньому за участю сонячного світла проявлялося позитивне зображення зі скляного негатива.

Татко швидко опанував нову науку та став вельмишановним фахівцем з «колодієвого процесу», як це тоді називали, – форми мистецтва, майже не знаної в цих краях. То було чисте поле, що давало змогу багато експериментувати, а результатом ставали світлини приголомшливої краси. Таткова «залізотипія», як він її називав, не була такою точною, як дагеротипія, але надіяла зображення тонкими відтінками, від чого ті були подібні до картин, намальованих вугіллям. Він мав власну запатентовану формулу сенсibiliзуючої речовини, саме там і застосував бром, тож отримав патент, а тоді відкрив студію в Бонвіллі, неподалік від будівлі суду. Незабаром його портрети на припорошеному залізом папері вже мали неабиякий попит у місті – не лише тому, що були значно дешевші за дагеротипи, але й тому, що їх можна було відтворювати знову і знову з одного-єдиного негативу. Ще більше привабливості портретам надавав той факт, що, за додаткову плату, татко тонував їх сумішшю яєчного жовтка й кольорового пігменту, від чого вони ставали неймовірно схожі на оригінал. Звідусіль з'їжджалися люди, аби тільки замовити в нього свій портрет. Одна шикарна

пані заявила аж із самого Акрона. Я допомагав татові в студії: регулював вікно мансарди й чистив фокусувальні екрани. Кілька разів татко навіть дозволив мені відполірувати нові латунні портретні лінзи, які стали його найбільшими інвестиціями в цей проект і потребували особливої делікатності під час догляду. І так пішли наші справи, татові й мої, що він почав був уже міркувати, чи не продати майстерню чобіт, бо, як сам казав, надавав перевагу *аромату хімічних сумішей, а не смороду людських ніг*.

Саме тоді наше життя назавжди змінилося – після передсвітанкового візиту трьох вершників і поні з голою мордою.

2

Тієї ночі від глибокого сну пробудив мене Рукавиця.

– Сайласе, прокидайся. Сюди скачуть вершники, – повідомив він.

Якби я сказав, що негайно прокинувся й зіпнувся на ноги від його квапливого голосу, то була б брехня. Нічого такого я не зробив. Просто щось пробелькотів і перевернувся на інший бік. Тоді Рукавиця поторсав мене дужче, а для нього це не така вже й проста справа. Привидам не так легко маневрувати в матеріальному світі.

– Дай поспати, – сварливо відказав я.

Аж тут почув, як внизу завив Аргос, ну справжній тобі банші¹, а татко клацнув затвором рушниці. Я визирнув

---

¹ В ірландському фольклорі потойбічні істоти на кшталт фей або привидів, які, подібно до жінок-плакальниць, потужними риданнями передвіщають смерть. (Тут і далі – прим. пер.)

з крихітного віконця біля мого ліжка, але ніч була такою глибокою, що я нічого не побачив.

– Їх троє, – повідомив Рукавиця, визираючи в те саме віконечко через моє плече.

– Татку? – гукнув я, спускаючись із горища.

Він був уже готовий, у чоботях, дивився у велике вікно.

– Лишайся вниз, Сайласе, – застеріг він.

– Запалити лампу?

– Ні. Бачив їх зі свого вікна? Скільки їх? – запитав тато.

– Сам я не бачив, але Рукавиця стверджує, що троє.

– Зброя наготові, – додав Рукавиця.

– Вони тримають зброю наготові, – передав я. – Що їм потрібно, татку?

Тато не відповів. Ми чули, як вони наближаються галопом. Батько трохи прочинив двері, підвів рушницю. Накинув пальто й обернувся до мене.

– Не виходь, Сайласе. Хай там що станеться, – наказав він, і голос у нього був суворим. – Якщо буде гаряче, біжи до будинку Гейвлока. Через затильні двері, полями. Чуєш мене?

– Ти ж бо не підеш до них, ні?

– Притримай Аргоса, – було замість відповіді. – Не випускай його.

Я схопив Аргоса за нашійник.

– Ти ж бо не підеш до них, ні? – перелякано повторив я запитання.

Він не став відповідати, а відчинив двері й вийшов на поріг, націливши рушницю на вершників, що наближалися. Мій батько був людиною хороброю.

Я підтягнув Аргоса ближче до себе, а тоді підкрався до вікна й визирнув. Побачив, як наближаються чоловіки. Три

вершники, як і казав Рукавиця. За одним скакав четвертий кінь, гігантський вороний, а поряд із тим – поні з білою, як кістка, мордою.

Підїхавши до будинку, вершники уповільнились, віддаючи шану татовій рушниці. Ватажок трійці, чоловік у жовтому пильовику, здійняв руку в повітря, показуючи, що вони прийшли з миром, і зупинив коня.

– Агов! – гукнув він батькові, тримаючись десь за сорок футів¹ від ганку. – Можете опустити зброю, містере. Я до вас із миром.

– Спершу ви опустіть, – відповів татко, не знімаючи прикладу з плеча.

– Я? – Чоловік театральним жестом опустив погляд на свої порожні руки, тоді повернув голову ліворуч і праворуч, влаштував цілу виставу, удаючи, ніби щойно помітив, що його супутники тримають зброю. – Опустіть, хлопці! Створюєте погане враження. – Він знову обернувся до батька. – Вибачте. Вони не мали на меті нічого поганого. Сила звички.

– Хто ви? – запитав татко.

– Ви Мак Боут?

Татко кивнув головою.

– Хто ви? Чому заявилися сюди посеред ночі?

Схоже, чоловік у жовтому пильовику ані краплі не боявся татової рушниці. Я не дуже добре бачив його в темряві, але прикинув, що він був нижчий за татка (батько був одним із найвищих у Бонвіллі). І молодший. На ньому був капелюх дербі, як у справжнього джентльмена, але навряд чи він був джентльмен, як я міг судити. На вигляд бандит бандитом. Та ще з гострою борідкою.

---

¹ Один фут дорівнює 30,48 см.

– Ну-ну, не варто сердитись, – заспокійливо проказав незнайомиць. – Ми з хлопцями планували прибути на світанку, але впоралися швидше. Я Руф Джонс, а це Себ та Ебен Мортони. Не намагайтеся знайти між ними різницю, це неможливо. – Лише тут я завважив, що двоє кремезних чоловіків були точною копією один одного, в однакових капелюхах казанках, що трималися за допомогою широких стрічок під підборіддями їхніх круглих облич. – Ми приїхали сюди з цікавою пропозицією від нашого боса, Роско Оллереншоу. Певен, ви про нього чули.

На це батько не відповів.

– Ну, то містер Оллереншоу про вас знає, Маку Боуте, – вів далі Руф Джонс.

– Хто такий Мак Боут? – прошепотів мені Рукавиця.

– Не знаю ніякого Мака Боута, – відповів татко з-поза рушниць. – Я Мартін Берд.

– Авжеж, – квапливо кивнув Руф Джонс, погоджуючись. – Мартін Берд, фотограф. Містер Оллереншоу знайомий з вашими роботами! Саме тому ми й тут, зрозумійте. Він хоче, щоб ми з вами обговорили ділову пропозицію. Ми подолали довгий шлях, щоб перекинутись із вами слівцем. Можна зайти на хвильку? Ми всю ніч скакали. Я промерз до кісток. – І як доказ, він підійняв комір пильовика.

– Якщо хочете обговорити справи, приходьте до моєї студії вдень як цивілізована людина, – відповів татко.

– Ой, навіщо розмовляти зі мною таким тоном? – Руф Джонс удав, що розгубився. – У нас така справа, що вимагає певної приватності, от і все. Ми не хочемо вам зашкодити – ні вам, ні вашому хлопцеві, Сайласу. Це ж бо він визирає з того вікна, еге ж?